

Robert Bergman

**Dobrá
spoved'**
*nad
zlato*

**Dobrá
spoved'**
*nad
zlato*

Robert Bergman

**Dobrá
spoved'**
*nad
zlato*

© Pavel Nebojsa – Doron, Uhřice, 2024

Z českého originálu: *Dobrá zpověď nad zlato*

Vydal © Zachej.sk, 2024

Preklad © Hana Maťová

Grafika © Bookwork.sk

Redaktor: Lenka Adamčíková Kostolanská

Jazyková korektúra: Michaela Gočalová

Citácie sú uvedené podľa:

Biblia – Starý a Nový zákon, katolícky preklad, SSV, 2019

Katechizmus Katolíckej cirkvi, SSV, 2020

ISBN 978-80-8211-685-7

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovat' v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Slovo na úvod

Každý z nás robí chyby a všetci potrebujeme odpustenie. Preto nám Boh ponúka sviatosť zmierenia – spoveď. Nie je pre nás vždy jednoduchá, spájajú sa s ňou mnohé úskalia a prekážky (o nich je z veľkej časti táto knižka). Napriek tomu podľa známej rozprávky môžeme smelo vyhlásiť: *Dobrá spoveď nad zlato!*

Ja som, našťastie, dostal od Boha dar objaviť krásu tejto sviatosti a chcel by som sa oň s vami podeliť. Jednotlivé články (kapitoly) som uverejňoval pred viac ako desiatimi rokmi na svojom blogu, neskôr vyšli takmer bez úprav vlastným nákladom a teraz dostávajú revidovanú knižnú podobu.

Veľká vďaka patrí môjmu dlhoročnému spovedníkovi biskupovi Zdenkovi Wasserbauerovi, všetkým mojim dobrodincom a v neposlednom rade bratom a sestrám, ktorým som mohol poslúžiť sviatosťou zmierenia.

Verím, že pre vás táto kniha bude prínosná. Všetkým vám prajem radosť z veľkého a krásneho daru, ktorým je sviatosť zmierenia.

P. Robert Bergman

V januári 2024 v Spáleném Poříčí

To bude zasa horor...

ALEBO

O čo vlastne ide či nejde

Neviem, ako vám, ale mne táto slávna veta z filmu o rodine Homolkovcov¹ prichádzala istú dobu na myseľ práve pred spovedňou. A keď už som sa rozpísal o sviatosti zmierenia, vravím si, že by som v tom chvíľu mohol pokračovať. Možno to niekomu pomôže.

Pokiaľ viem, väčšina ľudí sa na spoveď veľmi nepripravuje. Človek jednoducho príde, posadí sa či pokľakne, vyloví z pamäti svoje obvyklé hriechy, mierne ich aktualizuje a povie kňazovi. Ak má na svedomí niečo pikantnejšie, na čo si spomína od poslednej sviatosti zmierenia, trochu to zaobalí a potom to vyklopí (prepáčte: vyzná).

Aj to je spôsob... Nemôžem povedať, že by som to takto nikdy nerobil. Otázkou je, či je to jediný možný a správny spôsob.

.....

¹ Postavy z trilógie českého režiséra Jaroslava Papouška, pozn. prekl.

Ide snád' o prehrabávanie sa v sebe samom?

Prečo sa na spoved' nejako špeciálne pripravovať? To si mám spôsobovať ďalšiu traumatu? Nebude to len zbytočný stres? Vari odo mňa Boh chce, aby som sa prehrabával v sebe, a to dokonca vo svojich zlyhaniach a hriechoch? Nie, nie, nie. Ruky preč od toho...

Z tohto uhla pohľadu vlastne súhlasím, ako kajúcnik i ako spovedník. O toto pri príprave na spoved' naozaj nejde.

Raz prišiel do spovednice istý človek. Spolu s kňazom sa prežehnal a následne flegmaticky zahlásil: „Ako obvykle, pán farár.“ Čo na to povedať? Z rozhovorov s ľuďmi, a, prirodzene, aj zo svojej osobnej praxe hriešnika musím uznať, priznať a vyznať – áno, naše hriechy sa väčšinou opakujú. Asi každý človek má svoj vlastný repertoár. Chápem, že hoci opakovanie je matkou múdrosti, stále dookola vyznávať rovnaké hriechy nemusí byť len nuda, ale aj otrava. Čo s tým však urobiť? Chodiť na spoved' len raz ročne, aby sa to aspoň neopakovalo tak často? Alebo nad sebou zlomiť palicu a povedať si, že už aj tak lepší nebudeme, takže to vlastne nemá zmysel? A čo tak poznačiť si svoje zvyčajné hriechy do mobilu či na lístok a tento zoznam vytiahnuť pri každej spovedi? Aj to je riešenie. Keby sme lístok zalaminovali, odolal by spoteným rukám kajúcnika aj niekoľko rokov! Je pravda, že by nám to ušetrilo čas, ktorý trávime prípravou.

Napadá mi ešte jeden spôsob (samozrejme, len teoreticky): obmieňať kňazov, aby sme ich nepohoršili. Keď si zvolím štyroch rôznych kňazov a budem pristupovať k spovedi dvakrát do roka (ako u niekoho býva zvykom, systémom „VV“ = na Vianoce a na Veľkú noc), problém

bude na dva roky úspešne vyriešený. Ale to nie, to už by bolo príliš... Radšej sa vrátim k pôvodnej téme.

Príprava na sviatosť zmierenia by nemala spočívať iba v inventúre vlastných bežných hriechov. Nestačí ani to, keď si pripomenieme a trochu oživíme nepríjemné chvíle uplynulého obdobia, v ktorých sme zlyhali vo svojom vzťahu k Bohu, k druhým alebo k sebe. Keby to bolo všetko, potom by bolo lepšie oblúkom sa príprave vyhnúť. Vyvolávala by v nás totiž presný opak toho, čo nám Boh nachystal vo sviatosti zmierenia.

Správna príprava

Podľa môjho názoru dobrá príprava na spoveď vyplýva zo samotnej podstaty tejto sviatosti. Nájsť si dostatok času na modlitbu, ideálne niekde v ústraní a v pokoji, no najmä s vedomím, že nie som sám. Že je so mnou môj Pán, ktorý ma pozýva, aby som sa zmieril s ním aj s blíždymi. Nie je to Boh, ktorý ma súdi a chce mi dokázať, aký som zlý a hriešny. Ani Boh, ktorého teší poukazovať na ľudskú slabosť... Môj Boh ma k sebe pozýva, aby mi znovu prejavil svoju lásku odpustením mojich hriechov.

Keď sa teda pripravujeme na sviatosť zmierenia, mali by sme v modlitbe predovšetkým Boha chváliť a ďakovať mu za jeho štedrosť, za všetky dary, ktoré sme od neho dostali. To hovorieval už svätý Ignác z Loyoly, autor modlitby návratu do Božej prítomnosti a spytovania svedomia, takzvaného *examen*². Vo svojej známej knižke

² Porov. Jim Manney, *Modlitba, ktorá mi zmenila život*. Portál, 2023.

*Duchovné cvičenia*³ napísal, že človek má najskôr poďakovať za prijaté dobrodenia. *Ale ako to? Ved' teraz sa pripravujem na spoveď, či nie?* To áno. Človek však nie je schopný byť k sebe pravdivý a uniesť svoju slabosť, ak nevníma Božie milosrdenstvo. Preto ho najprv chválme a vzdávajme vďaky, aby sme si pripomenuli Božiu dobrotu.

Až potom sa zhl'adme na svoj život (prípadne na obdobie od poslednej sviatosti zmierenia) a pokúsme sa rozlíšiť, čo nebolo v poriadku. Čo ublížilo nášmu vzťahu s Bohom, čím sme sa previnili voči druhým alebo sebe samým, ale tiež, čo dobré sme mohli a mali urobiť, no neurobili sme. Je praktické zapísať si svoje zistenia; nielen z dôvodu, aby sme na niečo nezabudli (na závažný hriech sa len tak ľahko nezabúda), ale najmä preto, že neskôr pri sviatosti zmierenia budeme oveľa pokojnejší.

A prečo vlastne?

Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť zmysel celej prípravy. *Prečo to vlastne robím? Hľadám na sebe chyby a hriechy?* Nie... Snažím sa nájsť to, čo ma oddeľuje od vnímania Božej lásky; to, čo do môjho života nepatrilo a nepatrí. Všetko to, čo mi bráni prežívať život v hojnosti. A čo je možno najdôležitejšie, hľadám to preto, aby som to vložil do rúk svojho milujúceho a milosrdného Boha. To je ten najhlbší zmysel dobrej prípravy na sviatosť zmierenia.

³ V slovenskom jazyku vyšla vo vydavateľstve Dobrá kniha, 2021, pozn. prekl.

Túžba po stretnutí s Bohom, ktorý ma vyslobodí z hriechov.

Pri príprave môžeme použiť takzvané spovedné zrkadlo, no s tým sú spojené hneď tri úskalía. Prvé – človek začne vnímať hriech len ako prestúpenie nejakého prikázania (alebo niektorej z položiek spovedného zrkadla). Druhé – spovedné zrkadlo zvádza k mechanickému používaniu a človek potom prestáva klásť otázky živému Bohu. Nekomunikuje s ním priamo, nedelí sa s ním o svoj život (do ktorého patria i osobné slabosti a zlyhania). A napokon tretie úskalie – žiadne spovedné zrkadlo nie je dokonalé, neobsahuje úplne všetko. Napríklad, niekto sa bude spovedať z toho, že sa neláskavo pozrel na blízkeho, a zamlčí, že vytuneloval firmu (tento hriech som naozaj nenašiel v žiadnom spovednom zrkadle – a to som ich už videl naozaj veľa).

Ako teda vyzerá dobrá príprava na spoveď? Bližšie sa na to pozrieme v niektorej z ďalších kapitol.

Nech však predovšetkým stále rastie naša istota, že keď budeme úprimní, u Boha sa nikdy nestretneme s odsúdením a odmietnutím. A to i napriek tomu, že opakovane zakúšame svoju slabosť a hriešnosť. Otvárajme sa teda uzdravujúcej Božej milosti čo najčastejšie.

Šup s tým do búbky

ALEBO

Ako sa dá spovedať

Spovedať sa dá (takmer) všade. V minulosti na tento účel slúžili najmä spovednice. Vynikajúci vynález! Keď sme ako chlapci do jednej z nich chodievali vyspať svoje hriechy a uľaviť svojmu svedomiu, obdivovali sme predovšetkým jej stabilitu, pretože všetko vydržala a na nikoho z nás nikdy nespadla. Deti asi niektoré veci zbytočne nekomplikujú.

Potom som sa dlhšie obdobie spovedal inde – až som po rokoch zrazu zistil, že už do spovednice chodiť nemôžem. Vyrástol som, moja výška napokon (vďaka Bohu) prekonala moju šírku a ja som sa už do búbky nezmestil. Posledná skúsenosť so spovednicou bola skutočne ako pokánie: polovicou tela som bol vo vnútri, nohami vonku. Nemal som sa čoho chytiť, prstami som sa krčovito pridržal akejsi lišty na mriežke. Prežehnať som sa nemohol, lebo by som vypadol von. Musel som sa uchýliť k neteologickému deleniu hriechov – nie na všedné a smrteľné, ale na krátke a dlhé, pretože som v tej neprirodzenej polohe prežíval doslova očistcové muky. Radšej ani nebudem opisovať, ako som po rozhrešení nevedel vyliezť von, keďže som sa zasekol. Nakoniec som odtiaľ po spovedi doslova a dopísmena vypadol. Od tej doby nemám rád spovednice. Keď v nejakej musím spovedať, vybavujú sa

mi vlastné nepríjemné zážitky a spovedám veľmi rýchlo. Našťastie to ľudia väčšinou nezneužívajú.

Za oveľa lepšie riešenie považujem spovedné miestnosti. Kňaz i kajúcnik môžu pokojne sedieť, je v nich miesto aj pre Sväté písmo – môžu si pripomenúť Božie slovo – a nemusia sa nikam ponáhľať.

Svoje prvé spovedanie (ako kňaz) som však neabsolvoval ani v spovednici, ani v spovednej miestnosti, ale v nádherne rozkvitnutom parku. Bolo to popoludní v deň mojej kňazskej vysviacky: myslím si, že ja i kajúcnik na to spomíname v dobrom. Veľmi rád som tiež spovedal napríklad v areáli karmelitánskeho kláštora v Kostelním Vydří na táboroch JUMP⁴ – v pokoji a v neopakovateľnej atmosfére premodleného pútnického miesta a krásnej prírody.

Aspoň raz za rok?

Nechcel som ani tak písať o tom, kde všade sa dá spovedať. Skôr by som sa rád trochu rozpísal o forme spovede a o našom prístupe k nej.

Myslím si, že najhoršou skúsenosťou každého spovedníka sú už spomínané „VV spovede“ (Vianoce, Veľká noc). Mnoho veriacich na Štedrý deň či na Veľký piatok zistí, že už to prepuklo a je potrebné niečo s tým urobiť. Svojím náporom zahltia všetkých dostupných kňazov. To by ešte neprekážalo – Bohu vďaka za každého kajúceho hriešnika. Lenže... sviatosť zmierenia sa potom zredukuje

⁴ JUMP je kresťanský duchovno-formačný tábor pre mladých ľudí, pozn. prekl.

na drsnú, nervóznú trojminútovku. Prežehnanie, hriechy, pokánie, rozhrešenie, von. „*Ďalší, prosím!*“ Prežehnanie, hriechy, pokánie, rozhrešenie a von... Hriechy sú odpustené, tak čo? Opäť máme na nejaký ten čas pokoj.

No kladím si otázku: Je toto dôstojný priestor na to, aby človek otvoril pred Bohom svoje srdce? Stretne sa s odpúšťajúcim Otcom, ktorý má možnosť ho počúvať? Dá sa takáto spoveď ešte vôbec nazývať slávením sviatosti? Odpoviem si trikrát: *bohužiaľ, nie*. Je oveľa lepšie, keď má kňaz dosť času a obaja účastníci spovede majú dostatok priestoru vzájomne sa počúvať a spoločne načúvať Bohu (kvôli ktorému sa stretli).

Prekvapivá spoveď

Spomínam si na jednu zo svojich prvých naozaj dobrých a slávnostných spovedí. Zažil som ju počas exercícií na Svätej Hoře. Bol som ešte len v konvikte, čiže v nultom ročníku kňazského seminára. Exercície boli veľmi pekné a na ich konci som si povedal: *Ten spovedník je tam, chudák, taký sám. Nejaké hriechy by sa u mňa našli – tak to skúsím. O päť minút budem vonku.*

Strávil som tam HODINU A POL (!!!). Bolo to pre mňa obrovské prekvapenie: spovedník, ktorý sa so mnou rozprával a načúval mi. Dovolil mi bez náhlenia sformulovať vyznanie a pomohol mi hľadať cestu, ktorou mám ísť. Ukázal mi tvár Boha, ktorý neodsudzuje, ale povzbudzuje a posilňuje. Prežili sme krásne otcovsko-bratské stretnutie, keď sme obaja skutočne slávili sviatosť zmierenia a spolu sme oslavovali nášho milosrdného a dobrého Boha. Môžem úprimne povedať, že som z tejto spovede

žil takmer rok – nastúpil som totiž do povinnej vojenskej služby. Bola to prvá obrovská kvapka v nádobe môjho pozitívneho vzťahu k spovedi.

Na čom najviac záleží

Čo z toho vyplýva? Je nepochybne dôležité, akým spôsobom a ako často človek pristupuje k sviatosti zmierenia. Určite záleží i na spovedníkovi – ak máme možnosť, vyberme si ho. Svoju rolu zohráva i miesto, kde sa spoveď odohráva: či v spovednici, v ktorej na seba ani nevidíme, v spovednej miestnosti, na fare alebo napríklad niekde v prírode.

Predovšetkým však veľmi záleží na tom, čo vlastne kresťan počas spovede zamýšľa urobiť. Existujú dva extrémny: „len sa porozprávať“ a „vysypať svoje hriechy“. Iste, v krajnom prípade to možné je. Keď však človek pristupuje k sviatosti zmierenia s túžbou stretnúť sa s Otcom, s jeho milosrdenstvom, s jeho prijatím a odpustením hriechov, je to oveľa lepšie.

Kiežby sme mali snahu sviatosť zmierenia nielen prežiť, ale skutočne prežívať; kiežby pre nás vždy bola slávnostným stretnutím s odpúšťajúcim Bohom!